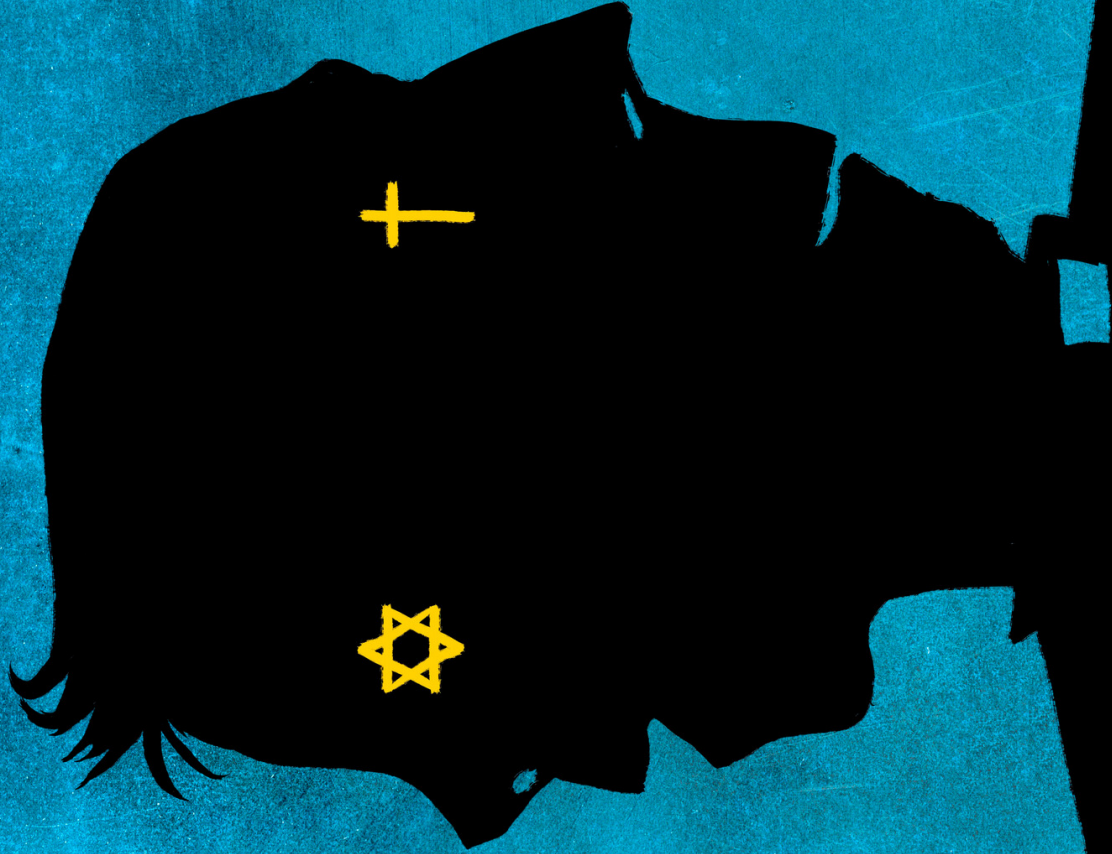

DZIECKO NOEGO

Eric-Emmanuel Schmitt

Reżyseria i adaptacja

Andrzej Bartnikowski

PROGRAM DO SPEKTAKLU

TWÓRCY:

Autor: Eric-Emmanuel Schmitt

Reżyseria i adaptacja: Andrzej Bartnikowski

Muzyka: Natasza Topor i Dariusz Chociej

Scenografia: Monika Wójcik

Konsultacja choreograficzna: Marlena Bełdzikowska

Tłumaczenie: Barbara Grzegorzewska

OBSADA:

Jarek Cupriak, Tomasz Czaplarski,
Elżbieta Grad, Monika Gryc, Adam
Hajduczenia, Mateusz Mikosza, Marcin
Młynarczyk, Roman Wołosik

Eric-Emmanuel Schmitt – francuski powieściopisarz i dramaturg, a także doktor filozofii. Od 2002 r. mieszka w Brukseli. Urodził się 28 marca 1960 r. w Sainte-Foy-lès-Lyon. W młodości uczęszczał do francuskiej, elitarnej uczelni Ecole Normale Supérieure, gdzie ukończył filozofię i zdobył z niej doktorat. Po ukończeniu studiów przez trzy lata pracował jako wykładowca filozofii w Cherbourg i na Uniwersytecie Chambéry.

Szerszej publiczności dał się jednak poznać jako autor poczytnych powieści, a także jako twórca teatralny. Twórczość Schmitta osiągnęła największą sławę na przełomie XX i XXI w. Przetłumaczono ją na ponad 30 języków, a wiele z jego utworów zdobyło uznanie krytyków literackich. Po napisaniu dwóch sztuk teatralnych, które zostały bardzo docenione, Schmitt porzucił pracę wykładowcy na Uniwersytecie w Savoie, by od teraz poświęcić się wyłącznie pisarstwu. Zdobył na tym polu nie lada osiągnięcia – w ciągu dekady stał się jednym z najpoczytniejszych francuskojęzycznych autorów powieści na świecie.

Schmitt wychowywał się w rodzinie ateistycznej. Jego matka była mistrzynią Francji w sprincie, ojciec zaś – uniwersyteckim mistrzem boksu. Istotny wpływ na życie duchowe pisarza miało silne doświadczenie, które przeżył w 1989 r. kiedy to wraz z grupą znajomych wybrał się na pustynię Hoggar. Dotarłszy na szczyt góry Tahar, zdecydował, że wróci samotnie. Niestety po chwili zrozumiał, że zabłądził. Postanowił się jednak nie poddawać i jakoś przetrwać. W licznych wywiadach często wspomina, że przebywając samotnie na pustyni, doświadczył jakiejś wyższej, duchowej siły – siły, która prawdopodobnie pochodziła z jego wnętrza. Dzięki temu miał możliwość osobistego doświadczenia Absolutu. Pod wpływem tego przeżycia, postanowił zgłębić się w lekturę świętych tekstów wielkich religii – buddyzmu, judaizmu, islamu i chrześcijaństwa.

Twórczość Erica-Emmanuela Schmitta została nagrodzona najważniejszymi nagrodami. Autor „Oscara i pani Róży” otrzymał m. in.: German Book Award za „Pana Ibrahima i kwiaty Koranu” (2004), Prix Chronos za „Oskara i panią Różę” (2005), Prix de Solidarite za „Dziecko Noego” (2005), Grand Espaces Award za „Ulissesa z Bagdadu” (2009). W roku 2010 otrzymał Nagrodę Goncourtów w kategorii opowiadania za zbiór opowiadań „Trucicielka”.

Na język polski jego twórczość tłumaczyli m. in.: Hanna Abramowicz, Maria Braunstein, Jan Brzezowski, Wawrzyniec Brzozowski, Barbara Grzegorzewska, Jan Nowak.

CZY PRZYJAŹNISZ SIĘ Z KIMŚ, KTO WYWODZI SIĘ Z ZUPEŁNIE INNEJ KULTURY LUB WYZNAJE INNĄ RELIGIĘ?

Przyjaźń między ludźmi różnych kultur
czy wyznań nie zawsze musi być źródłem problemów.

Różnice kulturowe albo wyznaniowe nie odgrywają
często w przyjaźni większej roli, przeciwnie –
mogą nawet być źródłem dodatkowych przeżyć.

WOJNA

W 1945 r. II wojna światowa dobiegła końca. Pochłonęła ok. 55 mln ofiar. Wielu ludzi straciło życie na skutek działań wojennych i polityki przemocy, inni umarli z głodu lub w wyniku chorób. Naziści wymordowali kilka milionów Żydów w obozach zagłady. Ofiarami ich zbrodniczej polityki padli także Romowie, Polacy, radzieccy jeńcy wojenni, niepełnosprawni, homoseksualiści, działacze ruchu oporu. Ogrom zbrodni Holokaustu i towarzyszących mu wydarzeń dotarł w pełni do świadomości ludzi dopiero w 1961 roku podczas toczącego się w Jerozolimie procesu Adolfa Eichmanna. W czasie II wojny światowej Eichmann był odpowiedzialny za transport Żydów ze wszystkich okupowanych krajów do obozów koncentracyjnych i obozów zagłady.

WOJNA

Sprawiedliwi wśród Narodów Świata

<https://sprawiedliwi.org.pl>

To osoby nieżydowskiego pochodzenia, które za pomoc okazaną Żydom podczas II wojny światowej otrzymały odznaczenie honorowe przyznawane przez państwo Izrael.

Tytuł Sprawiedliwego przyznawany jest ludziom z całego świata.

Dotychczas otrzymało go ponad 26 tysięcy osób, w tym ponad 6600 Polaków.

Ratujący Żydów w czasie Zagłady odznaczani są za aktywną działalność na rzecz ocalenia jednego lub więcej Żydów. Pomoc przybierać mogła formę działalności indywidualnej lub zorganizowanej. Polegała np. na doraźnym lub długotrwałym ukrywaniu, organizowaniu kryjówek, ucieczek z gett, dostarczaniu fałszywych dokumentów, pieniędzy, żywności czy leków. W krajach znajdujących się pod okupacją niemiecką wszelka pomoc Żydom była karana.

JUDAIZM

Judaizm, zwany również mozaizmem, jest jedną z trzech wielkich religii monoteistycznych. Jest równocześnie zespołem wierzeń, wartości etycznych i postaw wynikających z tradycji i obyczajów żydowskich. Główne jego założenia opierają się na wierze w jedynego niepodzielnego Boga – יהוה , który wybrał naród Izraela do zawarcia z Nim przymierza. Bóg zawarł przymierze z Abrahamem (Rdz 17, 1-22), według którego obiecał On Abrahamowi liczne potomstwo i opiekę nad nim oraz własną ziemię – Ziemię Obiecaną – wymagając w zamian od człowieka posłuszeństwa i wiary. Abraham, poza Izaakiem miał kolejnych sześciu synów - Zembrana, Jazara, Madana, Madiana, Luzubaka i Suosa. Żydzi wywodzą się od Izaaka, który poślubił Rebekę, z którą miał następnie dwóch synów: Ezawa i Jakuba. Jakub otrzymał od Boga nowe imię – Izrael – a jego synowie dali początek dwunastu plemionom Izraela.

Judaizm – święta i obrzędy / Michał Majewski | Instytut Historyczny Uniwersytet Warszawski

/ Opracowano w ramach projektu "Badanie postaw wobec żydów i stosunku do ich dziedzictwa,(...), edukacja dla tolerancji",

JUDAIZM

Tora – (hebr. – תורה – prawo), czyli Pięcioksiąg Mojżeszowy to najświętszy tekst judaizmu, składający się z 5 ksiąg spisanych w języku hebrajskim. Swym tekstem obejmuje ona okres od stworzenia świata do czasu wędrówki Żydów po pustyni pod przewodnictwem Mojżesza. Tora nie może zawierać żadnego błędu, gdyż przestaje wtedy być słowem bożym, stąd też powstało polskie powiedzenie „co do joty”. Jod (י), czyli najmniejsza litera alfabetu hebrajskiego nie może zostać pominięta przy przepisywaniu. **Talmud** – (hebr. – תלמוד), czyli zapis tradycji ustnej judaizmu, zawiera zasady życia religijnego.

JUDAIZM

Po urodzeniu chłopca, w ósmym dniu życia następuje jego obrzezanie – **brit milah**. Operacji tej dokonuje mohel – pierwotnie obowiązek ten ciążył na ojcu chłopca. Po zakończeniu ceremonii dziecko otrzymuje imię hebrajskie, które mohel po raz pierwszy oznajmia publicznie i które będzie używane przy wszelkich obrzędach religijnych – często różni się ono od tego zapisanego w aktach stanu cywilnego. Akt obrzezania (wycięcia części napletka) symbolizować ma przynależność do żydowskiej wspólnoty religijnej. Ustanowiony miał zostać przez samego Boga. Stwórca wystawiając na próbę Abrahama, zażądał od niego ofiary z syna – Izaaka. Kiedy pokorny sługa gotów był wypełnić prośbę Pana, Ten powstrzymał go, ustanawiając w zamian owy znak przymierza między tym co na ziemi, a tym co w niebie.

Judaizm – święta i obrzędy / Michał Majewski | Instytut Historyczny Uniwersytet Warszawski

/ Opracowano w ramach projektu "Badanie postaw wobec żydów i stosunku do ich dziedzictwa,(...), edukacja dla tolerancji",

JUDAIZM

Jako, że nauka jest jednym z najważniejszych przykazań judaizmu, zaczyna się ją bardzo wcześnie. Chłopcy w wieku 4 lat idą pierwszy raz do szkoły, aby rozpocząć studiowanie Tory i Talmudu. Nauka od tego momentu powinna być kontynuowana przez całe życie. Dzieci od najmłodszych lat musiały uczyć się dwóch języków: codziennego – **jidysz**, oraz świętego – **hebrajskiego**. Chłopiec ukończywszy trzynaście lat i jeden dzień staje się pełnoletni, a zatem jest zobligowany do przestrzegania wszystkich przykazań. Odtąd może on uczestniczyć we wszelkich uroczystościach i obrzędach religijnych. Z tym momentem w życiu każdego chłopca wiąże się uroczystość **bar micwy** (z hebr. syn przykazania). Odbывается ona w synagodze zawsze w pierwszy szabat po ukończeniu trzynastego roku życia i jednego dnia.

JUDAIZM

Chanuka - Święto Poświęcenia lub Święto Świąteł. Związana jest z tym świętem tradycja zapalania w oknie lampki chanukowej – chanukiji. Pierwszego dnia zapala się jedną świeczkę, drugiego dwie, trzeciego trzy etc.

Do zapalania stosuje się dodatkową świeczkę umieszczoną na świeczniku, bądź lampce, zwaną szamasz. Przed zapaleniem świec odmawia się błogosławieństwo. Chanuka jest świętem radosnym.

Chasydzi - opowieści chasydzkie

Opowieści cadyków lub o cadykach, stanowią istotny element tradycji; powstawały najczęściej w języku jidysz, ale ze względu na bogate znaczenie mistyczne, jakie przypisują im chasydzi, doczekały się nazwy pochodzącej z języka świętego [hebr. פִּיּוּט, 'opowieść']; wiele świadectw podkreśla tkwiącą w nich niezwykłą moc, jako w narzędziu dobra, które zbliża ludzi do Boga i bliźnich.

Przytaczane w imieniu cadyków opowieści, posiadają wielką moc; dla chasydów ważna jest nie tyle trzymająca w napięciu historia, ile niesione przez nią wartości duchowe, ukryte nieraz pod głęboką warstwą symboli i ukazywane aluzyjnie; najlepszą gwarancją wysokiej jakości opowieści, takiej, która potrafi sprawić cuda, jest sięgnięcie po dziedzictwo wielkich mężów chasydyzmu.

Kim jestem?

Częstotliwość stosowania pojęcia „tożsamość” wzrasta. Skłania do tego sytuacja, w której znalazły się dzisiaj poszczególne narody, kultury, wyznania, większości i mniejszości narodowe. O obronie i konieczności zachowania poczucia własnej tożsamości mówi się zwłaszcza w sytuacji zagrożenia, konfliktów i kontrowersji – procesów, których skutki mają wymiar globalny.

Pojęcie tożsamości nie jest jednoznaczne w swojej treści, można je nadużywać, zacieśniając lub rozszerzając znaczenie. W kontakcie ze światem współczesnym młody człowiek staje wobec konieczności odkrywania własnej tożsamości tym bardziej, im intensywniej doświadcza relatywizowania czy w ogóle pomijania norm, wartości oraz podstawowych zasad postępowania, charakterystycznych dla niego i jego środowiska społecznego, kulturowego czy religijnego.

Istnieją dwa zasadnicze etapy kształtowania się tożsamości, są nimi, jak podaje A. Brzezińska:

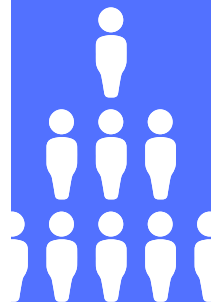
EKSPLORACJA - czyli poszukiwanie, testowanie, sprawdzanie siebie, własnych możliwości, związków, jakie łączą człowieka z innymi osobami,

PODJĘCIE ZOBOWIĄZANIA - swoiste dokonanie wyboru, podjęciem decyzji i przyjęciem na siebie odpowiedzialności za konsekwencje, jakie z niej płyną.

Tożsamość kulturowa dziecka

Za źródło tożsamości kulturowej uważa się symboliczny interakcjonizm. Został zapoczątkowany przez prace Ch. Cooleya, W. Thomasa, F. Znanieckiego, J. Deweya. Jednak największy wpływ na aktualną jego formę ma koncepcja tworzenia jaźni G.H. Meada, w której uważa się, że **osobowość człowieka kształtuje się w trakcie interakcji z otoczeniem**, „z istotnymi Innymi” (relacje face to face). Interakcje mają miejsce w procesie komunikowania się za pomocą gestów znaczących i nieznaczących. W symbolicznym interakcjonizmie zanegowano istnienie tzw. obiektywnej rzeczywistości. Należy zaznaczyć, że odnosi się on głównie lub wyłącznie do kultury społecznej. Dlatego zwraca uwagę **światopoglądowy model tożsamości**, w którym proponuje się odejście od pojęcia interakcja i zastąpienie go pojęciami: wartość, wzór kultury, etos.

Dyrektor Olsztyńskiego Teatru Lalek:

Andrzej Bartnikowski

SZERSZE INFORMACJE O TEATRZE I PROJEKTACH ZNAJDUJĄ SIĘ
NA STRONIE INTERNETOWEJ ORAZ NA FACEBOOKU.

Olsztyński Teatr Lalek

ul. Głowackiego 17

10-447 Olsztyn

tel. 89 538-70-20 | teatr^llalek.olsztyn.pl

Dzieło oryginalne w języku francuskim ©Antigone [2004].

Wszelkie prawa zastrzeżone.

www.eric-emmanuel-schmitt.com

PARTNER WYDARZENIA